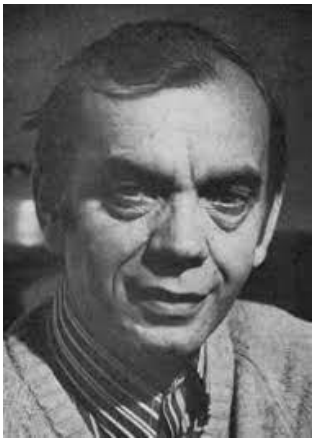

Illés György

Tréfás mackók

Imádtam apámmal felvonulni. Minden évben izgatottan vártam a május elsejét. Zászlót vihettem, lufit kaptam, néha plakátot…

1958. május 1-én a Dohány utcában gyülekeztünk kora délelőtt, a New York-ház tövében. Apám a negyedik emeleten dolgozott akkoriban, tisztességteljes magasságban a város felett, a *Szépirodalmi Könyvkiadó* egyik szerkesztői szobájában. Lift vitt fel ide, olyan volt, mint egy nagy láda. Ha időnként elakadt velünk az emeletek között, úgy éreztem, mintha Gulliver dobozlakásában lennék, az óriások birodalmában.

Amíg várakoztunk, apám mesélt a New York-palotáról, a kávéház egykori törzsvendégeiről, régi idők íróiról, alig figyeltem rá. Megmutatta, hogy melyik szobában dolgozik, de az sem érdekelt. Hiába mutogatta lentről az ablakát. A zászlók, a léggömbök, a szalagok színes látványa nyűgözött le, az emberek úttesten zsivajgó tömege meg a hangszórókból fel-felharsogó zene, s az egymásba kapaszkodó sokféle dallam és ritmus. Itt volt az öcsém is. Előző este ígértek neki mindent: cirkuszt, úttörővasutat, állatkertet, gombfocicsapatot és meséskönyveket. Próbálták rávenni, hogy otthon maradjon. De a kis Lali nem tágított, mert mindenáron részt akart venni a májusi felvonulásban. Apám aggódott, hogy a négyéves öcsémnek hosszú lesz az út. Aztán beletörődött, öcsémet úgyis a vállán illetve a karján kell majd vinnie, amikor majd én a nyakába kéredzkedek, hogy onnan többet és jobban lássak.

Apám kollégái közül sokan ott voltak, amikor megérkeztünk. Közvetlen közelünkben várakoztak a ház másik kiadóinak: a Mórának meg az Európának a munkatársai is. Öcsémmel kissé megilletődve apánkhoz húzódtunk, aztán a kezünkbe nyomott léggömbök felfújásával vesződtünk. Apám pedig beszélgetni kezdett a kollégáival. Egyszer csak észrevette, hogy eltűntünk mellőle. Riadtan nézett körül. Hol keressen meg minket ebben az emberrengetegben? Már-már kétségbeesett, amikor megpillantotta szőke fejemet a *Móra Könyvkiadó* munkatársainak csoportjában. Ahogy közelebb ment, látta, hogy az öcsém is ott van, s mind-

ketten önfeledten nézünk fel Kormos Istvánra, nevetgélve, bensőséges bizalommal beszélgetünk vele.

Apám ismerte Kormost, a költőt s kollégát (a *Móra Könyvkiadó* szerkesztője volt), de még sohase látta ezeket a kedves Harlekin-vonásait, amilyeneket most. Mintha egy varázsütésre ő maga is bohókás, hancúrozó gyermekké vagy éppenséggel kajánkodó, huncut kamasszá változott volna! Eltűnt szeméből, arcáról a rosszkedvnek, komorságnak s a tépelődő morcosságnak még a nyoma is. Akkora erővel és olyan ellenállhatatlanul áradt, sugárzott belőle az öröm, hogy hatalmába kerítette apámat is, de minket, gyerekeket is. E boldog együttest nem akarta megbontani, ezért észrevétlenül lopódzott a közelünkbe. Ismert verssorok töredékei ütötték meg a fülét. Én vittem a prímet, az öcsém pedig belebelevágott, mert ő is meg akarta mutatni, hogy mit tud. Ilyenkor aztán mindketten elakadtunk, de Kormos gyorsan és gyengéden kisegített minket. Méghozzá dörmögő hangon, mert éppen a *Tréfás mackók*at mondtuk. Ez a verses meséje otthon a családban nagy népszerűségnek örvendett. Kormos István hangja mélyen, kissé reszelősen morgott: hát igen, ő volt az „öreg medve" és mellette mi a „kölyökmackók". Apám eltűnődött. Valahogy így képzelhette el meséinek figuráit, amikor megformálta? (Később Kormos elmondta nekem, hogy legkedvesebb mesealakjait jórészt barátairól, munkatársairól mintázza, illetve őket „költi át" és helyezi el meséinek világában, természetesen bátran merítve népköltészetünk és népmeséink hagyományaiból.)

Apám meghatottan nézett mindhármunkat. Nem is voltunk mi a Dohány utcában, a New York-ház tövében! Erdők rengetegében bolyongtunk, ahol akkora gombák nőttek, mint egy nagykarimájú kalap, őzek, szarvasok futását csodáltuk, madarak füttyét, énekét s vadvizek zúgását hallottuk a mozgalmi indulók harsogása s az embertömeg morajlása közepette… Az apám azon kapta magát, hogy ő is velünk mendegél, ám hirtelen megrázkódott és mozgolódni kezdett az utca. Jó lesz, ha besorolunk a menetbe! Apám előlépve megszólalt:

– Köszönöm, Pista, hogy ilyen nagy szeretettel foglalkoztál a fiaimmal! – fordult Kormoshoz. A költő rámeredt révedezve-csodálkozva.

– Hát a te gyermekeid ők? Dehogyis azok! Ti igazi kölyökmackók vagytok! Nem így van? – fordult hozzánk, s mi lelkesen helyeseltünk. – Miért nem beszéltél nekem eddig róluk? – nézett apámra Kormos most már neheztelve.

– Szívesen meséltem volna neked róluk – válaszolta apám –, de hát te mindig mással voltál elfoglalva, amikor összetalálkoztunk. Aztán hozzánk fordult és rámutatott Kormos Istvánra: – Jól nézzétek meg – mond-

ta nekünk –, akivel beszélgettetek! Ő írta azokat a verseket, meséket, amelyeket elmondtatok neki, és még…

– Hagyd ezt! – szakította félbe Kormos István. – Nem én vagyok fontos, egyáltalán nem vagyok az, csak a vers, a mese! – Az önfeledt boldogság hirtelen elszökött a szeméből, és végtelen szomorúság lett úrrá rajta. Olyan gyorsan változott a hangulata, hogy apám szinte megijedt. Nem is látta, hogy mikor ment el tőlünk, olyan hirtelen tűnt el az emberek között.

Apám morcos, komor embernek ismerte meg Kormost. Ennyire vidámnak, boldognak és önfeledtnek többé nem látta őt.

Agyonolvasva és elnyűve mindmáig megőriztem a *Tréfás mackók* című kötet első kiadását. Szántó Piroska kiváló figuráit, rajzait is nagyon megkedveltük. Öcsém szerette volna az egyiket kivágni, de megakadályoztam.